

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

DOI: 10.25140/2410-9576-2020-2(21)-129-135

УДК 336.14:352(477)

JEL Classification: H61, H72

Л. О. Першко, к. е. н., доцент

**НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ УКРАЇНИ
ЗА УМОВ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ**

Анотація. Передумовою підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні є децентралізація влади, оптимальний розподіл повноважень і законодавче врегулювання питань у сфері формування самодостатньої відповідної фінансової бази. Розділяючи погляди провідних науковців економістів і практиків, зазначимо, що однією із важливих передумов підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації є створення дієвої фінансової бази, спроможної достатньо забезпечувати виконання як власних, так і делегованих повноважень.

Для ефективного управління таким процесом варто застосовувати досить широкий спектр інструментів, які передбачають використання різних маркетингових інструментів, насамперед реклами, просування та спонсорства для підвищення іміджу відповідних адміністративно-територіальних одиниць, які призводять до поступового припливу інвестицій, що забезпечать економічне зростання відповідних територій. Це у свою чергу, дасть можливість визначити достатню фінансову базу для підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин.

У процесі розробки напрямів фінансового забезпечення місцевих бюджетів необхідно розробити сукупність заходів щодо інформування про перспективи ведення бізнесу, відповідного розвитку рекреаційних зон, налагодження трансграничного співробітництва й інше. Як переконує позитивний досвід більш інвестиційно привабливими є території, у яких зусилля відповідних органів місцевого самоврядування орієнтовані насамперед на комплексне вирішення проблем місцевого значення, зокрема таких як комплексний розвиток інфраструктури, покращення умов проживання, сприяння здійсненню господарської діяльності; значне підвищення рівня конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів тощо.

Передумовою для підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації є визначення рівня привабливості територіальних утворень з метою залучення інвестиційних ресурсів, які сприятимуть розширенню різних видів діяльності, розміщенню на різних територіях нових підприємств, забезпеченню підвищення рівня зайнятості місцевого населення, раціональному і результативному використанню факторів виробництва, які забезпечать зростання валового регіонального продукту, зростання добробуту та приплив інвестицій в соціальну сферу.

Ключові слова: фінансова децентралізація; фінансова самостійність органів місцевого самоврядування; територіальні утворення; територіальні громади; місцеві бюджети.

Актуальність теми дослідження. Реформи децентралізації, поведені в Україні, спричинили не лише появу нових територіальних утворень, але й розширили спектр повноважень та відповідальності місцевих органів влади. Що передбачає набуття ними самостійності, зокрема при ухваленні та реалізації фінансових рішень. В таких умовах набуває актуальності питання підвищення ефективності формування місцевих бюджетів України за умов фінансової децентралізації.

Постановка проблеми. Для підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації варто розвивати самодостатність відповідних територіальних громад. Це обумовлює перспективність для розробки напрямів підвищення ефективності формування місцевих бюджетів, що сприятиме покращенню бюджетного процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням фінансової децентралізації та формування місцевих бюджетів присвячені роботи О. Кириленко, І. Луніної, Раделицького Ю., Надала С., Спасів Н., Лелеченко А., Васильєвої О., Куйбіди В., Ткачук А.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Не применшуючи значення наукових напрацювань у сфері формування місцевих бюджетів, не достатньо дослідженими залишаються питання деталізації та розробки конкретних заходів підвищення ефективності формування місцевих бюджетів України за умов фінансової децентралізації.

Постановка завдання. Метою роботи є розробка і розкриття напрямів підвищення ефективності формування місцевих бюджетів України за умов фінансової децентралізації.

Викладення основного матеріалу. Передумовою підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні є децентралізація влади, оптимальний розподіл повноважень і законодавче врегулювання питань у сфері формування самодостатньої відповідної фінансової

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

бази. Розділяючи погляди провідних науковців економістів і практиків, зазначимо, що однією із важливих передумов підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації є створення дієвої фінансової бази, спроможної достатньо забезпечувати виконання як власних, так й делегованих повноважень. Саме першочергові кроки такого підходу визначені в Бюджетному кодексі України, де в законодавчому порядку чітко розмежовано основні доходи і видатки бюджетів для усіх рівнів, представлено склад закріплених і власних доходів місцевих бюджетів, імплементовані формульні розрахунки відповідних обсягів міжбюджетних трансфертів [1-2].

Однак визначені заходи не забезпечили самодостатність місцевих бюджетів, а навпаки, призвели до значного збільшення обсягів дотаційних бюджетів, зростання частки дотацій і субвенцій у сукупних доходах відповідних бюджетів територіальних громад, насамперед це стосується сільських і селищних бюджетів. Саме тому, варто зазначити, що проведення бюджетного реформування дасть позитивні результати лише при умові зміни адміністративно-територіального устрою, яка сформує передумови для становлення фінансово стійких місцевих бюджетів.

Для ефективного управління таким процесом варто застосовувати досить широкий спектр інструментів, які передбачають використання різних маркетингових інструментів, насамперед реклами, просування та спонсорства для підвищення іміджу відповідних адміністративно-територіальних одиниць, які призводять до поступового припливу інвестицій, що забезпечать економічне зростання відповідних територій. Це у свою чергу, дасть можливість визначити достатню фінансову базу для підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах трансформації міжбюджетних відносин.

У процесі розробки напрямів фінансового забезпечення місцевих бюджетів необхідно розробити сукупність заходів щодо інформування про перспективи ведення бізнесу, відповідного розвитку рекреаційних зон, налагодження транскордонного співробітництва й інше. Як переконує позитивний досвід більш інвестиційно привабливими є території, у яких зусилля відповідних органів місцевого самоврядування орієнтовані насамперед на комплексне вирішення проблем місцевого значення, зокрема таких як комплексний розвиток інфраструктури, покращення умов проживання, сприяння здійсненню господарської діяльності; значне підвищення рівня конкурентоспроможності господарюючих суб'єктів тощо.

Передумовою для підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації є визначення рівня привабливості територіальних утворень з метою залучення інвестиційних ресурсів, які сприятимуть розширенню різних видів діяльності, розміщенню на різних територіях нових підприємств, забезпеченню підвищення рівня зайнятості місцевого населення, раціональному і результативному використанню факторів виробництва, які забезпечать зростання валового регіонального продукту, зростання добробуту та приплив інвестицій в соціальну сферу.

Зростання частки валового регіонального продукту у розрахунку на душу населення насамперед свідчить про соціально-економічний розвиток територій, підвищення якості покриття видаткових потреб та нарощування доходів місцевих бюджетів. Як результат, все це дасть можливість значно зменшити залежність місцевих бюджетів від перерозподілу місцевих бюджетних ресурсів через державний бюджет і підвищити ефективність бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації.

Для реалізації напрямів підвищення ефективності формування місцевих бюджетів необхідно:

- розробити довгострокові стимули, які б комплексно заохочували місцеву владу здійснювати структурні реформи;
- сформувати стимули соціально-економічної активності вітчизняних суб'єктів господарювання, сприяння сталому розвитку територій і залучення інвестицій на відповідну територію;
- забезпечити повне та прозоре виконання відповідними органами місцевої влади своїх повноважень;

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

– здійснити чітке розмежування визначених бюджетних повноважень між всіма гілками влади;

– сприяти забезпеченню на всій території країни рівний доступ громадян до публічних послуг та соціальних гарантій.

У свою чергу, в сфері розподілу відповідних джерел бюджетних ресурсів варто чітко розподілити доходи між бюджетами так, щоб саме склад власних доходів формувався із тих податкових надходжень, які дозволять сформувати необхідну фінансову базу органів місцевої влади, а це, насамперед, потребує своєчасного реформування всієї системи місцевого оподаткування й підвищення рівня податкової автономії органів місцевої влади. Саме забезпечення фіскальної децентралізації орієнтовано на отримання автономії місцевих органів влади щодо фінансування та забезпечення населення якісними суспільними товарами та послугами [3-5].

На сучасному етапі підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації та забезпечення фінансової самостійності ключове значення надається саме місцевому оподаткуванню, яке орієнтоване на зміцнення місцевих бюджетів, розширюючи цим самим їх фінансову автономію. Слугуючи важливою складовою частиною всієї податкової системи держави, саме місцеві податки і збори повинні відповідати наявним інтересам органів місцевої влади, адже оцінюються як безпосередньо самостійне джерело відповідних власних доходів їх бюджетів. Проте існуюча система місцевого оподаткування в сучасних умовах є малоефективною, так як не в змозі сформувати необхідну фінансову базу.

У процесі формування доходів місцевих бюджетів визначений бюджетний ефект від системи оподаткування неоднаковий. Адже найменш відчутним він є у тих місцевих бюджетах, які утворюються за рахунок значної частини коштів, які надходять із інших бюджетів та державного бюджету і у них практично відсутні джерела для формування власних ресурсів бюджету. Значно відчутна фіскальна роль відповідних місцевих податків та зборів характерна насамперед для бюджетів територіальних громад, де надходження податків та зборів мають зростаючу динаміку, однак залишаються не суттєвими, насамперед це стосується сільських і селищних бюджетів.

В діючій структурі надходжень відповідних місцевих податків і зборів є значні територіальні відмінності, перш за все комунальний податок, зазвичай, забезпечує обсяги надходжень до бюджетів відповідних територіальних одиниць на території яких функціонує більше суб'єктів господарювання, у свою чергу вирішальне значення має їх фінансовий стан, та намагання фіскальних органів на місцях своєчасно і повноцінно мобілізувати податки й сплачувати недоотримання до місцевого бюджету [6-7].

Як свідчить практика щодо місцевого оподаткування, в його механізмі існує сукупність не вирішених проблем. Насамперед, інститут місцевих податків і зборів перебуває на етапі становлення, про що зазвичай свідчить їх незначна частка в обсягах доходів місцевих бюджетів. Також, недосконалим є механізм їх розрахунку, порядок надання пільг, система планування та прогнозування надходжень до місцевих бюджетів.

Варто зазначити, що суттєвими причинами неефективності існуючої системи місцевого оподаткування є наявність у її складі дріб'язкових й нераціональних для поповнення місцевих бюджетів податків та зборів, а також обмеження податкової автономії для органів місцевого самоврядування.

З метою формування необхідної фінансової бази, органам місцевої влади варто надати повноваження щодо проведення заміни малоефективних місцевих податків і зборів новими відповідними бюджетоутворюючими, враховуючи визначені норми допустимого податкового навантаження. У свою чергу за державою має все ж залишатись регулююча функція у сфері законодавчого визначення мінімальних і максимальних розмірів відповідних податкових ставок, у межах яких відповідні місцеві органи влади на власний розсуд визначатимуть розмір податкових ставок, враховуючи у свою чергу бюджетну результативність справляння податків і зборів.

Одним із напрямів реформування місцевого оподаткування є формування стимулів і підвищення зацікавленості відповідних органів місцевого самоврядування у напрямку

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

розширення податкової бази шляхом забезпечення умов для розвитку підприємницької діяльності, та підвищення якості системи адміністрування місцевих податків та зборів податковими органами на місцях.

За умови незначної фіскальної ролі місцевих податків та зборів, які не дають можливості повноцінно задовольнити всі потреби відповідних територіальних утворень, досить зростає значення наповнюваності саме дохідної частини місцевих бюджетів на основі сукупності податків [8].

Одним з джерел формування додаткових бюджетних ресурсів органів місцевої влади може стати реформування механізму самооподаткування, що матиме одноразовий характер і цільове призначення використання коштів, які акумульовані у такий спосіб. Це дасть змогу органам місцевого самоврядування забезпечити реалізацію заходів з благоустрою конкретних міст, селищ через систему оподаткування жителів відповідної територіальної громади, які отримуватимуть безпосередню користь від цього.

Досвід розвинутих країн світу засвідчує про високий рівень бюджетної результативності місцевого оподаткування, до складу якого включаються: фіксована частка прибуткових податків з доходів фізичних та юридичних осіб, майнові податки, податок на землю, окремі акцизи, спеціальні місцеві податки на купівлю і продаж землі, податок на полювання та рибальство, утилізацію побутових відходів, на цінні папери та біржові операції та інші. Впроваджуючи у вітчизняну практику зарубіжний досвід, варто виважено приймати рішення для розширення складу місцевого оподаткування, насамперед переглядаючи визначений перелік загальнодержавних податків та зборів з метою нейтралізації додаткового тягаря для відповідних платників податків.

Передумовою для зростання власних бюджетних ресурсів є насамперед розширення податкової автономії органів місцевого самоврядування, яка передбачає надання їм повноважень щодо визначення диференціації видів та ставок місцевих податків й зборів, введення режиму пільгового оподаткування. Саме диференційований підхід сприятиме використанню місцевих податків і зборів як вагомого фіскального та регулюючого інструменту впливу на соціально-економічну діяльність відповідної території, що в майбутньому дозволить розширити базу оподаткування і забезпечить зростання обсягів надходжень до бюджету.

При визначенні бази власних бюджетних ресурсів відповідних органів місцевого самоврядування ключову роль могли б відіграти податкові надходження саме від підприємств комунальної власності. У свою чергу в сучасних умовах господарювання такі підприємства є збитковими через наявність значних обсягів заборгованості споживачів комунальних послуг, що й породжує неспроможність своєчасного оновлення основних засобів, а тому – низький рівень надання відповідних комунальних послуг. Тому одним із пріоритетних напрямів для зміцнення фінансових основ органів місцевої влади є докорінне реформування комунального господарства.

Серед складових механізму подолання дефіциту місцевих бюджетів може бути надання органам самоврядування права самостійно визначати територіальні надбавки до місцевих податків та зборів виходячи із особливостей галузевої й територіальної структури виробництва, використання соціальної інфраструктури [9-10].

Висновки. Отже, проведені дослідження дозволяють зробити висновки щодо підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в умовах фінансової децентралізації шляхом розробки напрямів фінансового забезпечення таких бюджетів.

Варто здійснити чіткий розподіл функцій і бюджетних повноважень між різними органами влади, у свою чергу забезпечивши ефективну децентралізацію бюджетних ресурсів. Таким чином, розподіл податкових надходжень між державним та місцевими бюджетами варто здійснювати у відповідності до встановленої потреби у фінансуванні реалізації функцій відповідного органу влади. У свою чергу місцеві органи влади повинні покривати не менше 60 % своїх видаткових потреб насамперед власними доходами.

Доцільним є зниження рівня дотаційності місцевих бюджетів, реформування механізму фінансового вирівнювання, насамперед шляхом створення спеціальних бюджетних фондів для

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

фінансового вирівнювання територій. Також, вдосконалення потребують й формульні розрахунки через визначення більш об'єктивного і обґрунтованого нормативу щодо фінансової забезпеченості для всіх без винятку територіальних одиниць та їх об'єднань, враховуючи соціально-економічний, природний та екологічний стан таких територій. На думку автора, це дозволить збільшити реальний обсяг бюджетних ресурсів для органів місцевого самоврядування, потрібних для фінансового покриття необхідних видаткових потреб. Як результат, це сприятиме розширенню фінансової самостійності територій та підвищення ефективності бюджетного процесу на місцевому рівні в фінансовій децентралізації.

Варто забезпечити проведення дієвої адміністративно-територіальної реформи, яка дасть змогу зміцнити організаційно-інституційні, нормативно-правові й фінансові основи діяльності органів місцевої влади, створити потужні, досить самодостатні і дієздатні територіальні громади. Проте, щоб проведені зміни були ефективними щодо наповненості місцевих бюджетів, об'єднання територіальних громад на початковому рівні варто здійснювати шляхом залучення природно-ресурсного потенціалу, існуючих комунікаційних можливостей відповідних населених пунктів, враховуючи їх розташування, віддаленість від центру громади і чисельність населення. Загалом, чим більші територіальні громади, тим вони потужніші, що позитивно впливає на ефективність бюджетного процесу на місцевому рівні.

Доцільним є забезпечення економічного зростання відповідних територій і формування достатніх бюджетів розвитку з метою спрямування значної частини бюджетних ресурсів на систему розвитку місцевої інфраструктури і оздоровлення комунальних підприємств. Так як, в подальшому саме комунальна власність зможе забезпечувати необхідні надходження до місцевих бюджетів. З метою забезпечення соціально-економічного розвитку варто мобілізувати зусилля місцевого бізнесу, управлінської еліти, організованої громадськості шляхом формування партнерств між місцевими органами влади і неурядовими організаціями щодо надання громадських послуг, залучення можливостей муніципальних фондів розвитку; розвиток соціальної інфраструктури, урядове фінансування програм громадської освіти тощо [11-12].

Таким чином передумовами якісного розвитку територіальних утворень є: децентралізація бюджетних ресурсів та демократизація й прозорість управління; деконцентрація влади. У свою чергу, для формування необхідного фінансового забезпечення функціонування органів місцевої влади варто використовувати туристичний і рекреаційний потенціал окремих територій, також ресурси транс- і прикордонного міжрегіонального співробітництва.

Додатковим джерелом для фінансового забезпечення реалізації функцій органів місцевої влади є місцеві запозичення, які досить широко використовуються у міжнародній практиці. Їх результативність проявляється в тому, що відповідні сплачувані відсотки за використання позик не підлягають оподаткуванню.

Список використаних джерел:

1. Гріневська, С. М. Сучасні тенденції формування механізмів саморозвитку регіону в умовах децентралізації / С. М. Гріневська // Економіка промисловості. – 2016. – № 2 (74). – С. 5-16.
2. Золотоноша, О. В. Організаційно-правове забезпечення фінансово-економічної самостійності місцевих органів влади в умовах децентралізації / О. В. Золотоноша // Центральноукраїнський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка. Наукові Записки. Серія: Право. – 2018. – № 4. – С. 78-83.
3. Ізюмська, В. А. Реформування місцевих бюджетів в умовах запровадження бюджетної децентралізації / В. А. Ізюмська // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2016. – № 4 (46). – С. 183-187.
4. Кавунець, А. Особливості об'єднання територіальних громад в Україні (регіональний аспект). / А. Кавунець, В. Дорох. – Вінниця : ТОВ "Прес Корпорейшн Лімітед", 2016. – 96 с.
5. Кондрацька, Н. М. Основні системи і моделі місцевого самоврядування як різновиди системно-структурної організації муніципальної влади / Н. М. Кондрацька // Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія : Право. – 2015. – Вип. 20. – С. 257-261.
6. Кузькін, Є. Ю. Вплив децентралізації на розвиток регіонів / Є. Ю. Кузькін // Наукові праці НДФІ. – 2016. – № 3 (76). – С. 39-53.
7. Лактіонова, О. А. Гнучкість фіскальної політики в умовах циклічного розвитку економіки / О. А. Лактіонова // Бізнес Інформ. – 2014. – № 6. – С. 308-319.
8. Лопушняк, Г. С. Фіскальна децентралізація в Україні: декларації та практична реалізація / Г. С. Лопушняк // Економічний часопис-XXI. – 2016. – № 161. – С. 79-84.

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

9. Дем'янчук, О. І. Територіальна та фінансова децентралізація в Україні: практичні результати / О. І. Дем'янчук // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія: Економіка. – 2017. – № 5. – С. 90-95.

10. Луніна, І. О. Формування місцевих бюджетів на основі принципу еквівалентності: шлях до ефективної бюджетної системи України / І. О. Луніна // Фінанси України. – 2010. – № 9. – С. 3-12.

11. Майданник, О. Становлення та розвиток української моделі місцевого самоврядування / О. Майданник // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. – 2018. – № 1. – С. 55-59.

12. Качула, С. В. Бюджетне планування як інструмент фінансового регулювання соціально-економічного розвитку суспільства / С. В. Качула // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. – 2018. – № 3 (68). – С. 159-163.

UDC 336.14:352(477)

JEL Classification: H61, H72

L. O. Pershko, Candidate of Economic Sciences,
Associate Professor

DIRECTIONS OF INCREASE OF EFFICIENCY OF FORMING OF LOCAL BUDGETS OF UKRAINE ARE AT TERMS OF FINANCIAL DECENTRALIZATION

Abstract. Pre-condition of increase of efficiency of budgetary process at local level is decentralization of power, optimum distributing of plenary powers and legislative settlement of questions, in the field of forming of the self-sufficient proper capital base. Sharing the looks of leading research workers of economists and practical workers, we will mark that one of important pre-conditions of increase of efficiency of budgetary process at local level in the conditions of financial decentralization is creation of effective capital base, capable enough to provide implementation of both own and delegated, plenary powers.

For effective control of such it is necessary to use a wide range of tools that involve the use of various marketing tools, primarily to enhance the image of appropriate administrative units which lead to a gradual influx of investment that will ensure the economic well-being of the respective territories. This, in turn, will determine a sufficient capital base to increase the efficiency of the budget process at the local level in the transformation of inter-budgetary relations.

In the process of developing the areas of financial support of local budgets, it is necessary to take a set of measures to inform about the prospects of doing business, the corresponding development of business zones, the establishment of cooperation, et al. As positive experience shows, more attractive for investment are territories where efforts of the proper organs of local self-government are oriented on solution of the complex decision of problems of local value, in particular such as complex development of infrastructure, improvement of terms of dwelling, assistance realization of economic activity; a significant increase in the level of competitiveness of economic entities, etc.

The pre-condition for the increase of efficiency of budgetary process at local level in the conditions of financial decentralization is determination of level of attractiveness of territorial formations with a purpose of bringing in investment resources, which will contribute to expansion of different types of activity, placing new enterprises on different territories, providing of increase of level of employment of local population, rational and effective use of factors of production, which will provide growth of gross regional product, growth of welfare, and bring investments in a social sphere.

Keywords: financial decentralization; financial independence of organs of local self-government; territorial educations; territorial societies; local budgets.

References:

1. Hrinevska, S. M. (2016). Suchasni tendentsii formuvannya mekhanizmiv samorozvytku rehionu v umovakh detsentralizatsii [Modern tendencies of forming of mechanisms of samorozvytku of region are in the conditions of decentralization]. *Ekonomika promyslovosti – Economy of industry*, 2(74), 5-16 [in Ukrainian].

2. Zolotonosha, O. V. (2018). Orhanizatsiino-pravove zabezpechennia finansovo-ekonomichnoi samostiinosti mistsevykh orhaniv vlady v umovakh detsentralizatsii [Organizational and legal supply of financial and economic self-governmentality of local authorities in the conditions of decentralization]. *Naukovi Zapysky. Seriya: Pravo – Scientific notes. Series: Law*, 4, 78-83 [in Ukrainian].

3. Iziumska, V. A. (2016). Reformuvannya mistsevykh biudzhativ v umovakh uprovdzhennia biudzhetnoi detsentralizatsii [The local budgets reforming in the context of fiscal decentralization]. *Visnyk ONU im. Mechnykova – Odessa National University Herald. Economy*, 4(46), 183-187 [in Ukrainian].

4. Kavunets, A., Dorokh, V. (2016). *Osoblyvosti obiednannya terytorialnykh hromad v Ukraini (rehionalnyi aspekt) [Features of association of territorial societies are in Ukraine (regional aspect)]*. Vinnytsia: Pres Korporeishn Limited [in Ukrainian].

5. Kondracka, N. M. (2015). Osnovni systemy i modeli mistsevoho samovriadvannia yak riznovydy systemno-strukturalnoi orhanizatsii munitsypalnoi vlady [The main systems and models of local self-government as varieties system structural organizations of municipal power]. *Visnyk Kharkivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriya: Pravo – Announcer of the Kharkiv national university of the name of V.N. Karazina. Series: Law*, 20, 257-261 [in Ukrainian].

6. Kuzkin, Ye. Iu. (2016). Vplyv detsentralizatsii na rozvytok rehioniv [Decentralization impact on regional development]. *Naukovi pratsi NDFI – RFI scientific papers*, 3(76), 39-53 [in Ukrainian].

7. Laktionova, O. A. (2014). Hnuchkist fiskalnoi polityky v umovakh tsyklichnoho rozvytku ekonomiky [Flexibility of Fiscal Policy in the Context of Cyclical Development of the Economy]. *Biznes Inform*, 6, 308-319 [in Ukrainian].

ФІНАНСИ. БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ

8. Lopushniak, H. S. (2016). Fiskalna detsentralizatsiia v Ukraini: deklaratsii ta praktychna realizatsiia [Fiscal decentralisation in Ukraine: declaration and practical implementation]. *Ekonomichnyi chasopys-XXI – Economic Annals-XXI*, 161, 79-84 [in Ukrainian].

9. Demianchuk, O. I. (2017). Terytorialna ta fiskalna detsentralizatsiia v Ukraini: praktychni rezultaty [Territorial and Fiscal Decentralization in Ukraine: Practical Results]. *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiia». Seriia: Ekonomika – Scientific notes of Ostroh academy national university, "Economics" series*, 5, 90-95 [in Ukrainian].

10. Lunina, I. O. (2010). Formuvannia mistsevykh biudzhetyv na osnovi pryntsypu ekvivalentnosti: shliakh do efektyvnoi biudzhetnoi systemy Ukrainy [Forming of local budgets is on the basis of principle of equivalence: a way is to the effective budgetary system of Ukraine]. *Finansy Ukrainy – Finance of Ukraine*, 9, 3-12 [in Ukrainian].

11. Maidannyk, O. (2018). Stanovlennia ta rozvytok ukraïnskoi modeli mistsevoho samovriaduvannia / O. Maidannyk [Formation and development of ukrainian model of local selfgovernment]. *Visnyk Akademii pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu – Journal of the Academy of Labour, Social Relations and Tourism*, 1, 55-59 [in Ukrainian].

12. Kachula, S. V. (2018). Biudzhethne planuvannia yak instrument finansovoho rehuliuвання sotsialno-ekonomichnoho rozvytku suspilstva [Budget planning as a financial regulation tool of social and economic development of society]. *Visnyk ONU im. I. I. Mechnykova – Odessa National University Herald. Economy*, 3(68), 159-163 [in Ukrainian].

Надійшла 20.06.2020

Бібліографічний опис для цитування :

Першко, Л. О. Напрями підвищення ефективності формування місцевих бюджетів України за умов фінансової децентралізації. *Науковий вісник Полісся*. 2020. № 2 (18). С. 129-135.

Першко Лариса Олександрівна	кандидат економічних наук, доцент, старший науковий співробітник, професор кафедри фінансів та маркетингу, Інститут екології економіки і права; https://orcid.org/0000-0003-3105-3458 ; E -mail:larisa_pershko@ukr.net;
Pershko Larysa Oleksandrivna	Candidate of Economic Sciences, Associate Professor, Senior Researcher, Professor at the Department of Finance and Marketing, Institute of Ecology, Economics and Law; https://orcid.org/0000-0003-3105-3458 ; E -mail:larisa_pershko@ukr.net.